

In de rubriek *Pedagogisch Nieuws* bespreekt steeds een andere medewerker van het *Amsterdams Centrum voor Kinderstudies (ACK)* belangrijke en actuele ontwikkelingen bespreken in het gezin, op school, of in de instelling. Ditmaal een bijdrage van *Herman Baartman*, bijzonder hoogleraar preventie en hulpverlening inzake kindermishandeling en werkzaam bij de afdeling Orthopedagogie van de Vrije Universiteit.

P E D A G O G I S C H N I E U W S

Goed Nieuws

Herman Baartman

Bij cijfers over vermeende toename van (jeugd)criminaliteit wordt altijd de vraag gesteld of deze wijzen op een toename van criminaliteit of op een toenemende alertheid in het signaleren en registreren van criminaliteit. Of, wat natuurlijk ook mogelijk is, op wijzigingen in de definitie van criminaliteit. Dat geldt ook voor cijfers over kindermishandeling. Toen in 1972 de eerste *Bureaus Vertrouwensarts inzake Kindermishandeling* (BVA, nu *Advies- en Meldpunt Kindermishandeling* geheten) van start gingen, kregen ze in dat jaar in totaal 430 meldingen. Dat waren er in 2002 ca. 24.000. Er zijn geen redenen aan te nemen dat er in 2002 zoveel meer kinderen werden mishandeld en dat ouders zoveel slechter zijn dan dertig jaar eerder. Slechts de alertheid is toegenomen. Niet alleen omdat men alom meer begreep van de ernst van dit verschijnsel, ook omdat er een instantie kwam tot wie men zich met zijn bange vermoedens kon wenden. Maar ook de definitie van kindermishandeling veranderde. Ging het aan-

vankelijk bij kindermishandeling vooral om grof fysiek geweld tegen kleine kinderen, in de loop der tijd werd kindermishandeling een begrip dat een steeds grotere lading dekte. Jaar, na jaar, na jaar hebben de BVA's bij de presentatie van hun jaarcijfers de noodklok geluid – en terecht – dat de groei van hun mankracht geen gelijke tred hield met de groei van de meldingscijfers. Meldingscijfers, zo zegt men vaak, zijn niet meer dan het topje van een ijsberg, en de toename van die cijfers laat zien dat er steeds meer boven water komt.

Geheel tegen deze trend in is er in de VS een afname van meldingen van seksueel misbruik geconstateerd. Deze meldingen bereikten een piek van bijna 150.000 in 1992 en liepen sindsdien terug tot bijna 90.000 in 2000, een daling van gemiddeld dertig procent in acht jaar tijd in alle staten van de VS. Bij al het slechte nieuws over kindermishandeling is dit opmerkelijk goed nieuws.

Er zijn inmiddels diverse publicaties¹ verschenen over de vraag hoe deze terugloop

geïnterpreteerd moet worden. Ook hier geldt natuurlijk de vraag: wijzen deze cijfers op een werkelijke afname, of op veranderingen in alertheid, in vormen van registratie, in meldingsbereidheid en/of op verandering van definitie. In het *Juvenile Justice Bulletin* wordt een reeks van mogelijke verklaringen voor deze afname kritisch onderzocht en uiteindelijk is er toch het meest te zeggen voor de verklaring dat er daadwerkelijk veel minder kinderen seksueel misbruikt worden. Zo blijkt er bijvoorbeeld geen reden om aan te nemen, dat men strikter is geworden in de omschrijving van seksueel misbruik. Ook zijn er geen tekenen die erop wijzen dat er een soort 'meldingsmoeheid' is ontstaan. Ook lijkt er geen sprake van weerstand om te melden uit angst voor de mogelijke repercussies daarvan voor de melder, zoals we dat hier zestien jaar geleden gezien hebben in de nasleep van de zogeheten Bolderkarraffaire. Het lijkt echt te gaan om goed nieuws. Men kan dus als burger tevreden zijn. Maar de wetenschapper

in me blijft ontevreden. Je wilt als wetenschapper, als burger, als beleidsmaker, als preventiewerker, als politicus, als financier van preventieprojecten niet alleen weten wat deze teruggang *niet* verklaart, maar eigenlijk nog veel meer wat deze – dus veronderstelde feitelijke – teruggang dan *wel* verklaart. Is men zoveel zorgzamer geworden voor kinderen? Is het morele besef van mensen toegenomen? Komt het door een mix van beter snappen hoe slecht kindermishandeling is en meer impulscontrole? Zijn we als samenleving meer doordrongen geraakt van rechten van kinderen? De onderzoekers blijven op deze vragen het antwoord schuldig. En toch moeten we dit weten, om meer doeltreffend aan preventie vorm te kunnen geven.

Onderzoek naar dergelijke fluctuaties in ons land is er niet. Toch zou dat moeten. Een overheid zou, als het welzijn van kinderen haar dierbaar is, nauwlettend oog moeten houden op deze fluctuaties.